

Märta Berg
Tel: 010-698 11 72
marta.berg
@naturvardsverket.se

PM
2020-01-14 Ärendenr:
NV-01566-18

Slutrapportering av miljömålsrådsåtgärden ”Kommunikation om ekosystemtjänster genom etablerat nätverk”

Bakgrund

I januari 2018 redovisades Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om kommunikation om ekosystemtjänster som pågått under 2014–2017. Uppdraget innebar bland annat att samverka kring och kändedom om ekosystemtjänster ökade. Miljömålsrådet fattade därefter beslut om fortsatt kommunikationsarbete kring ekosystemtjänster, och under 2018-2019 har Naturvårdsverket haft drivansvar för den åtgärd som nu redovisas. Arbetet inom miljömålsrådsåtgärden har byggt vidare på arbetet inom regeringsuppdraget.

Riksdagen fattade 2012 beslut om att senast 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avvägningar och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt. Bedömningen är att detta etappmål inte har nåtts¹. Att öka kunskapen om värdet av ekosystemtjänster och integrera ekosystemtjänster i fler verksamheter och beslut är en fortsatt stor utmaning.

Myndigheter som deltagit i åtgärden

Naturvårdsverket (samordnande), Boverket, Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Länsstyrelserna, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, SMHI, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket. Försvarsmakten deltog under 2019 och Transportstyrelsen deltog under 2018.

Syfte

Syftet med åtgärden har varit att synliggöra värdet av ekosystemtjänster och uppmuntra till att integrera ekosystemtjänster i verksamhet och beslut. Syftet på längre sikt har varit att bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås.²

¹ Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019.

² Exempelvis *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Storslagen fjällmiljö*, *God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Mål

Målen med åtgärden har varit att

- sprida kunskap om värdet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster för människors välfärd och livskvalitet.
- skapa forum för inspiration och utbyte av kunskap för att integrera ekosystemtjänster i verksamhet och beslut.
- ge stöd till att integrera ekosystemtjänster i verksamhet och beslut.

Målgrupp

Den primära målgruppen för arbetet har varit ett nätverk med representanter från nationella myndigheter, länsstyrelser och kommuner samt företag och organisationer inom i första hand areella näringar, byggsektorn och infrastruktursektorn. Den sekundära målgruppen har varit beslutsfattare inom dessa verksamheter. När miljömålsrådsåtgärden startade 2018 bestod nätverket av cirka 50 personer. Beslut fattades 2019 om att bredda nätverket och det består i december 2019 av cirka 160 personer.

Genomförda aktiviteter

Olika forum har skapats i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om ekosystemtjänster. Två fysiska konferenser och sju webinarier för nätverket med olika teman har samlat ett stort antal deltagare. Cirka tio samverkansmöten för myndigheterna har genomförts.

Värdet av ekosystemtjänster har kommunicerats till en bredare målgrupp utanför nätverket via föreläsningar i många olika sammanhang, sociala medier (Twitter och Facebook-gruppen *Jobba mer med ekosystemtjänster*) samt en lägesrapport om vad som är på gång inom området ekosystemtjänster (åtta utskick).

Ett flertal specifika aktiviteter och uppdrag med olika inriktning har genomförts inom miljömålsrådsåtgärden, exempelvis uppdrag om kommunikation om pollinering, uppdrag om kartläggning av ekosystemtjänster, tre pilotlän har arbetat med integrering av ekosystemtjänstperspektivet i länsstyrelsernas arbete med fysisk planering (bl a i form av en nationell workshop-serie), särskild kommunikation om klimatanpassning och naturbaserade lösningar, samverkan kring Boverkets vägledning om ekosystemtjänster i den byggda miljön och konferensen *Låt staden grönska*, integrering av ekosystemtjänster i arbetet med grön infrastruktur, framtagande av filmer om skogens ekosystemtjänster (samverkan Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen), framtagande av filmer om innehållet i IPBES-rapporten, sammanfattning/översättning av IPBES-rapporten, uppdatering av vägledning om bildande av naturreservat med ekosystemtjänstperspektiv, genomförande av ett evenemang om ekosystemtjänster på partskonferensen om konventionen om biologisk mångfald i Egypten samt översättning av rapporter om ekosystemtjänster till engelska.

Effekter och lärdomar

Kommunikation om värdet av ekosystemtjänster är grundläggande inte bara för att skapa förståelse för människans beroende av och påverkan på ekosystemen utan också för att skapa förståelse för att bevara biologisk mångfald. På kort sikt har arbetet inom miljömålsrådsåtgärden inneburit både ökade kunskaper om

ekosystemtjänster, att värdet av ekosystemtjänster har synliggjorts för fler och att ett stort antal aktörer har fått stöd och inspirerats till att integrera ekosystemtjänster i verksamhet och beslut. Samverkan kring denna relativt komplicerade fråga har ökat mellan många olika aktörer, vilket främjar utveckling på området. Allt fler kommuner inkluderar ekosystemtjänster i exempelvis översikts- och grönstrukturplaner.

På längre sikt kan detta bidra till att fler aktörer inkluderar ett ekosystemtjänstperspektiv i sin verksamhet, vilket i sin tur bidrar till måluppfyllelse av flera miljökvalitetsmål, exempelvis *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Storslagen fjällmiljö*, *God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

För att se en verklig effekt i form av uppnådda målsättningar krävs emellertid att arbetet med ekosystemtjänster utvecklas och struktureras vad gäller både arbetssätt, framtagande av underlag, samordning, kommunikation, vägledning och uppföljning. Här behövs ett aktivt utvecklingsarbete hos myndigheterna. Vissa kommuner och företag har kommit långt i arbetet med ekosystemtjänster, och myndigheterna behöver följa med i utvecklingen annars finns risk att olika aktörer inte får den vägledning de behöver.

En observation är att många länsstyrelser behöver utveckla arbetssätt för att samordna den gemensamma kunskapspoolen och på så vis få fram mer underbyggda och utvecklade yttranden som hjälper kommunerna att göra rätt avvägningar, exempelvis kopplat till hushållnings- och exploateringsfrågor.

Arbetet med miljömålsrådsåtgärden har visat på svårigheten med och därmed behovet av att tydliggöra kopplingen mellan verksamheter/begrepp såsom ekosystemtjänster, biologisk mångfald, grön infrastruktur, naturbaserade lösningar, klimatanpassning m fl. Utvecklad struktur, samverkan och kommunikation kring dessa verksamheter skulle ge många synergieffekter.

Sammanfattningsvis har åtgärden gett effekt på flera sätt, men det återstår många utmaningar i arbetet med att integrera ekosystemtjänster i verksamheter och beslut. Det finns därför anledning att tydliggöra olika aktörers uppdrag vad gäller arbete med ekosystemtjänster.

Fortsatt arbete

Naturvårdsverket planerar att arbeta vidare för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster, bland annat genom att fortsätta skapa forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan nätverkets aktörer.